

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 684/2014-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. novembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť F. O., zastúpeného advokátom JUDr. Andrejom Molnárom, Majlátha 2518/14, Kráľovský Chlmec, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tost 5/2014 zo 4. marca 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť F. O. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. júna 2014 doručená sťažnosť F. O. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej aj „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 49 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tost 5/2014 zo 4. marca 2014 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva:

«Na základe obžaloby krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici podanej 31.05.2004 pod sp. zn. Kv 1/04 na Krajský súd v Košiciach, bolo vedené trestné stíhanie pod č. 2T 6/04 a následne pod č. 5T 1/2008 na tomto súde aj voči sťažovateľovi F. O.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe vznesenej námietky zaujatosti zástupkyňou poškodeného uznesením č. 4 Ndt 6/2008 zo dňa 21.07.2008 odňal vec Krajskému súdu v Košiciach a prikázal Krajskému súdu Banskej Bystrici.

V súčasnosti sa trestné konanie vedie na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod č. 2T 1/2008. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením zo dňa 05.12.2013 sp. zn. 2 T 1/2008 podľa § 231 ods. 1 Tr. por. účinného do 31.12.2005 („starý Tr. por.“) s použitím § 223 ods. 1 („starý Tr. por.“) z dôvodov uvedených v § 11 ods. 1 písm. h) („starý Tr. por.“) zastavil trestné stíhanie proti všetkým obžalovaným, teda aj proti sťažovateľovi z dvoch dôvodov a to:

- 1. extrémny prípad, čo sa týka priedahov v konaní,*
- 2. uplatnenia princípu ultima ratio.*

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutým uznesením zo dňa 04.03.2014 sp. zn. 2 Tost 5/2014 vyššie uvedené uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 05.12.2013 sp. zn. 2 T 1/2008 zrušil a uložil, aby sa vo veci znovu konalo a rozhodlo. Svoje zrušujúce uznesenie, pokiaľ ide o prvý dôvod zastavenia trestného stíhania prvostupňovým súdom odôvodnil tým, že zo žiadnej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, nevyplýva povinnosť zastaviť trestné stíhanie, pokiaľ dôjde k priedahom v konaní a pokiaľ ide o druhý dôvod tým, že princíp ultima ratio v trestnom zákone Slovenskej republiky je korigovaný len u menej závažných trestných činov definovaných v § 10 ods. 1 Tr. zák. a mimo uvedeného s použitím tohto princípu nie je preto vôbec namieste uvažovať.»

Sťažovateľ v predostretej rozsiahlej argumentácii atakuje s poukazom na rozhodovacia prax všeobecných súdov, ako i ústavného súdu právne závery najvyššieho súdu a je toho názoru, že zastavenie trestného stíhania zo strany Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) z dôvodu uplatnenia princípu ultima ratio, ako i z dôvodu zohľadnenia extrémnych prieťahov v konaní bolo dôvodné a právne správne. Domnieva sa, že uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2 T 1/2008 z 5. decembra 2013 *„nemožno posudzovať ako nezákonné... naopak uznesenie prvostupňového súdu v Banskej Bystrici je úplne legitímne a ústavne konformné, ... v súlade s medzinárodnou zmluvou a judikatúrou ESLP“*.

Sťažovateľ považuje s poukazom na rozhodovacia prax všeobecných súdov za preukázané, že *„... už ani v podmienkach SR nie je aplikácia princípu ultima ratio a zásady subsidiarity trestnej represie ničím výnimočná a čoraz viac sa presadzuje ako interpretačné pravidlo“* a že *„... dĺžka konania kvôli prieťahom zavinenými prokuratúrou, zástupkyňou poškodenej strany a KS v Košiciach v danej trestnej veci trvali minimálne 13 rokov, teda dvakrát dlhšie, ako vo výnimočných prípadoch Európsky súd pre ľudské práva uznal za primeranú lehotu konania pred vnútroštátnymi orgánmi, t. j. šesť rokov.“*. Sťažovateľ je rovnako toho názoru, že *„... všeobecný súd by nemal byť vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení nekoherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. V prípade, keď sú právne závery v nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami alebo z nich v žiadnej možnej interpretácii súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba také rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy či čl. 6 ods. 1 dohovoru.“*

Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd porušil povinnosť «... náležite odôvodniť rozhodnutie, jasne a zrozumiteľne dať odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, resp. sa vypořiadat' a dať špecifickú odpoveď

na rozhodujúce argumenty, pretože Najvyšší súd na nich nedal žiadnu (alebo nedostatočnú odpoveď).

Porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy (porušenie princípu právnej istoty) vidí sťažovateľ v tom, že Najvyšší súd SR sa nedostatočne vyporiadal s argumentáciou tykajúcou sa iných rozhodnutí slovenských súdov o zastavení trestného stíhania z dôvodu ich extrémnej dĺžky trestného konania a ultima ratio.

Najvyšší súd SR podľa názoru sťažovateľa porušil aj zásadu kontradiktórnosti z hľadiska vyporiadania sa s argumentáciou obsiahnutou vo vyjadrení sa sťažovateľa k sťažnosti ÚŠP GP proti prvostupňovému rozhodnutiu o zastavení trestného stíhania. V odôvodnení napadnutého uznesenia Najvyššieho súdu SR totiž nie je žiadna zmienka o obsahu vyjadrenia sťažovateľa k sťažnosti ÚŠP GP, čo možno označiť za porušenie zásady kontradiktórnosti a ako formálnosť postupu pri vyžiadaní tohto vyjadrenia sťažovateľa.

Najvyšší súd pri svojom rozhodnutí, ktorým zrušil uznesenie prvostupňového súdu o zastavení trestného stíhania, sa uvedenými zásadami dôsledne neriadil. Odôvodnenia napadnutého uznesenia Najvyššieho súdu SR sú nepreskúmateľné, nepresvedčivé a ľubovoľné, keďže z týchto vôbec nemožno zistiť, prečo Najvyšší súd SR považuje dôvody na zastavenie trestného stíhania a teda uznesenie prvostupňového súdu o zastavení trestného stíhania za protizákonné a neakceptovateľné, ak naopak obidva dôvody, na základe ktorých Krajský súd v Banskej Bystrici zastavil trestné stíhanie, sú zákonné a v súlade s uvedenými základnými právami a princípmi obsiahnutých v uvedených článkoch Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Ústavy Slovenskej republiky ako aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, Ústavného súdu SR, ako aj terajšou vnútroštátnou súdnou praxou a k zastaveniu trestného stíhania by postačoval na základe uvedeného aj hociktorý z uvedených dôvodov aj samostatne.»

V doplnení sťažnosti doručenej ústavnému súdu 26. augusta 2014 sťažovateľ doplňuje svoju sťažnosť o článok s názvom «„Nepenažné prostriedky nápravy dĺžky trestného konania“, v ktorom autor analyzuje príslušné súdne rozhodnutia Európskeho

súdu pre ľudské práva, Ústavného súdu SR, všeobecných súdov SR, ohľadom nepeňažných prostriedkov nápravy neprimeranej dĺžky trestného konania.». Ďalej predkladá kópiu uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Ndtš 5/2007 z 10. januára 2008, (na ktoré sa odvoláva vo svojej sťažnosti pri poukazovaní na priet'ahy, ktoré boli spôsobené protizákonne prokuratúrou, zástupkyňou poškodenej strany a Krajským súdom v Košiciach v danej trestnej veci) a kópiu odlišného stanoviska sudcu Milana Ľalíka vo veci sp. zn. I. ÚS 318/09.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vydal rozhodnutie, ktorým vysloví porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 49 ústavy, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 5/2014 zo 4. marca 2014 zruší, vec mu vráti na ďalšie konanie a sťažovateľovi prizná aj úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým

zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, ktorý znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorého namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

V súlade so zásadou subsidiarity právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov.

V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či existujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu ním označených základných práv [čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 49 ústavy].

V nadväznosti na sťažovateľom napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ústavný súd poznamenáva, že toto nie je rozhodnutím konečným, dôsledkom ktorého by bolo právoplatné skončenie veci. V dôsledku vydania napadnutého uznesenia najvyššieho súdu bolo uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2 T 1/2008 z 5. decembra 2013 zrušené a krajskému súdu bolo uložené, aby vo veci znova konal a rozhodol.

Konanie vo veci samej teda bude pokračovať na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 2 T 1/2008. Až po jeho ukončení a vydaní rozhodnutia krajským súdom vo veci samej (ako aj po prípadnom využití možnosti podať mimoriadne opravné prostriedky), bude mať sťažovateľ možnosť uplatniť ochranu svojich práv podaním sťažnosti ústavnému súdu.

Sťažovateľ teda má a aj bude mať v ďalšom štádiu konania pred krajským súdom (resp. následne prípadne i v dovolacom konaní pred najvyšším súdom) možnosť uplatniť ochranu označených práv, ako aj svoju argumentáciu týkajúcu sa skutkovej a právnej stránky predmetnej veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iné právne prostriedky ochrany tých práv, ktorých porušenie namieta vo svojej sťažnosti.

Napokon, sťažovateľovi nič nebráni, aby v budúcnosti napadol sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy aj konečné rozhodnutie, ktoré bude v jeho právnej veci vydané, t. j. rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv účinne poskytuje, a to v prípade, ak dospeje k záveru, že v dôsledku tohto rozhodnutia boli porušené jeho ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantované práva alebo slobody. Najskôr však musí prebehnúť celé konanie až do štádia meritórneho právoplatného rozhodnutia všeobecného súdu a až potom sa sťažovateľovi naskytne možnosť na eventuálne podanie sťažnosti ústavnému súdu.

Ústavný súd už vyslovil, že nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom nahradzoval ústavný súd svojim vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou

garantovaných práv sťažovateľa až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nemajú možnosť namietaný protiústavný stav napraviť (m. m. IV. ÚS 322/09).

Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) a právo na spravodlivé súdne konanie sú zásadne „výsledkové“, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí v danej veci od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd nezistil žiadne dôvody na pripustenie výnimky zo zásady, že spravodlivosť konania pred všeobecnými súdmi možno posudzovať len vo vzťahu k právoplatne skončenému konaniu, t. j. ku konaniu ako celku, ale nie k jeho jednotlivým častiam, ako sa sťažovateľ zjavne nesprávne domnieval. Pokiaľ by ústavný súd vecne preskúmal sťažnosť pred tým, ako o veci samej definitívne rozhodne príslušný súd, mohol by zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov a nedodržel by princíp subsidiarity sťažnosti ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy.

Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosť sťažovateľa po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uvedenými v jej petite.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde k tomuto rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudca spravodajca Milan Lálík.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2014